

Mag ik even met je praten?

Ouder-kind communicatie en delinquentie bij adolescenten

Loes Keijsers, Susan J.T. Branje, Inge E. van der Valk en Wim Meeus¹

Some Teens Tell No Tales. Parent-Child Communication and Delinquency by Adolescents In this two-wave study amongst 289 adolescents and both parents (150 females and 139 males, modal age 14), we examined the linkages of parent-adolescent communication with delinquent activities. Boys' and girls' self-reported disclosure was a negative predictor of delinquency over time, and delinquency predicted less disclosure a year later. However, parental solicitation and control did not predict adolescent delinquency. Thus, these cross-sectional and longitudinal findings show that adolescent disclosure (not parental monitoring) is negatively linked to delinquency.

Ouder-kind relaties veranderen in de adolescentie. Jongeren worden meer autonoom in hun beslissingen en gedrag en besteden meer tijd buitenshuis (Larson, Richards, Moneta, Holmbeck, & Duckett, 1996; Steinberg, Mounts, Lamborn, & Dornbusch, 1991). Ouders zijn daardoor minder vanzelfsprekend op de hoogte van de vrijetijdsbesteding van hun kinderen. Door middel van *monitoring*, een

L. Keijsers, drs., AIO aan de Universiteit Utrecht, Afdeling Pedagogische en Onderwijskundige Wetenschappen, Onderzoeksgroep Adolescentie.

S.J.T. Branje, dr., Universitair Hoofd Docent aan de Universiteit Utrecht, Afdeling Pedagogische en Onderwijskundige Wetenschappen.

I.E. Van der Valk, dr., post doc onderzoeker aan de Universiteit Utrecht, Afdeling Pedagogische en Onderwijskundige Wetenschappen.

W. Meeus, prof. dr., hoogleraar aan de Universiteit Utrecht, Afdeling Pedagogische en Onderwijskundige Wetenschappen.

Correspondentieadres: **L. Keijsers**, Universiteit Utrecht, Afdeling Pedagogische en Onderwijskundige Wetenschappen, Onderzoeksgroep Adolescentie, Postbus 80.140, 3508 TC Utrecht, E-mail: L.Keijsers@uu.nl.

actief gedrag van ouders gedefinieerd als het structureren van en toezicht houden op de omgeving en activiteiten van adolescenten (Dishion & McMahon, 1998), kunnen ouders toch betrokken blijven bij het leven van adolescenten. Op basis van eerder onderzoek (bijv., Patterson & Stouthamer-Loeber, 1984) werd geconcludeerd dat jongeren van ouders die voldoende monitoren en daardoor kennis hebben van de vrijetijdsbesteding van hun kinderen minder betrokken zijn bij delinquente activiteiten.

Meer recent onderzoek heeft echter deze positieve aspecten van monitoring in twijfel getrokken, door aan te tonen dat kennis van ouders niet samen hangt met monitorgedrag (bijv. vragen stellen of informatie opeisen), maar voornamelijk het resultaat is van wat een kind spontaan aan de ouders vertelt (Stattin & Kerr, 2000). Bovendien werd gevonden dat deze vrijwillige onthullingen van jongeren negatief gerelateerd zijn aan criminaliteit, terwijl actieve monitoring door ouders geen verband houdt met criminaliteit als wordt gecorrigeerd voor het gedrag van het kind (Fletcher, Steinberg, & Williams-Wheeler, 2004; Kerr & Stattin, 2000; Soenens, Vansteenkiste, Luyckx, & Goossens, 2006; Stattin & Kerr, 2000; Waizenhofer, Buchanan, & Jackson-Newsom, 2004). Niet de jongeren die slecht worden gemonitord door ouders, maar de jongeren die weinig vertellen aan hun ouders zijn dus vaker betrokken bij delinquente activiteiten. Tot op heden is dit verband tussen weinig vertellen tegen ouders en delinquente activiteiten echter uitsluitend gevonden in cross-sectioneel onderzoek en er zijn dientengevolge enkele hiaten in onze kennis die de huidige longitudinale studie zal trachten op te vullen.

Allereerst is de richting van het verband tussen weinig vertellen tegen ouders en delinquente activiteiten onduidelijk. In de interpretatie van deze bevindingen wordt het achterhouden van informatie voor ouders gezien als een risicofactor voor delinquentie, bijvoorbeeld omdat ouders hierdoor adolescenten minder kunnen helpen op het rechte pad te blijven (Stattin & Kerr, 2000). Het cross-sectionele verband kan echter ook betekenen dat delinquente jongeren meer verzwijgen voor ouders, bijvoorbeeld om negatieve gevolgen zoals een beschadigd vertrouwen of straf te voorkomen (bijv. Kerr, Stattin, & Trost, 1999; Marshall, Tilton-Weaver, & Bosdet, 2005).

Ten tweede ontbreekt een duidelijke verklaring voor het verband tussen weinig vertellen en delinquentie. Mogelijk ligt het aan de context waarin jongeren hun vrije tijd doorbrengen. Jongeren die veelvuldig bij hun ouders zijn vertellen hun ouders meer en zijn tegelijkertijd minder tijd bij vrienden. In de vriendengroep en zonder ouderlijk toezicht is het risico op betrokkenheid bij delinquent gedrag hoger dan in de thuissituatie. Kinderen die weinig vertellen aan hun ouders lopen dus meer kans op betrokkenheid bij delinquente activiteiten (zie Kerr, Stattin, Biesecker, & Ferrer-Wreder, 2003; Mahoney & Stattin, 2000) en het verband tussen vertellen en delinquentie zou dus in dit model verklaard worden door de context van de vrijetijdsbesteding.

Als derde, zou de relatie tussen weinig vertellen tegen ouders en delinquentie kunnen afhangen van de sekse van jongeren. Deze modererende rol van

sekse is nog niet onderzocht, maar wel aannemelijk, aangezien er duidelijke sekseverschillen zijn in zowel ouder-kind relaties als delinquentie. Meisjes worden geacht beter in staat te zijn met hun ouders te communiceren en hechtere relaties met hun ouders te onderhouden dan jongens (bijv. Finkenauer, Engels, Branje, & Meeus, 2004; Noller, 1978; Youniss & Smollar, 1985). Zo werd bijvoorbeeld gevonden dat meisjes meer vertellen aan hun ouders en dat ouders meer vragen aan en controle uitoefenen op meisjes (Kerr & Stattin, 2000; Smetana, Metzger, Gettman, & Campione-Barr, 2006; Soenens et al., 2006; Stattin & Kerr, 2000; Waizenhofer et al., 2004). Bovendien zijn meisjes minder betrokken bij delinquentie dan jongens (bijv., Baerveldt, Van Rossem, & Vermande, 2003; Kerr & Stattin, 2000). In lijn met deze sekseverschillen in gemiddelde niveaus zou ook de relatie tussen ouder-kind communicatie en delinquentie verschillend kunnen zijn voor jongens en meisjes.

Samenvattend heeft de huidige longitudinale studie als doelstellingen: 1) Nederlandse replicatie van de cross-sectionele bevindingen dat weinig vertellen door kinderen de voornaamste bron in van kennis door ouders en negatief samenhangt met delinquentie, terwijl weinig controle door of vragen van ouders niet samenhangt met kennis van ouders of delinquentie (Stattin & Kerr, 2000). 2) Longitudinaal onderzoek om te duiden of weinig vertellen voorafgaat aan meer delinquentie of vice versa. 3) Onderzoek of vrijetijdsbesteding het verband tussen veel vertellen en weinig delinquentie kan verklaren. 4) Onderzoek of verbanden tussen controle door ouders, vragen van ouders, en vertellen door jongeren enerzijds en delinquentie anderzijds verschillen voor jongens en meisjes.

Methodie

Deelnemers en Procedure

Voor deze studie is gebruik gemaakt van twee metingen onder 289 adolescenten en hun ouders, binnen het project *CONflict And Management Of Relationships* (CONAMORE) (referentie naar auteur, 2001). In het eerste jaar van de studie (adolescenten zaten toen in de brugklas) werden 938 vroege adolescenten en hun ouders schriftelijk benaderd voor additionele huisbezoeken, bovenop de schoolbezoeken waaraan jongeren al deelnamen. Jongeren en ouders van 401 twee-ouder gezinnen stemden schriftelijk toe met deelname. Hiervan werden om financiële redenen 323 willekeurige families geselecteerd. Getrainde interviewers brachten vervolgens vanaf het tweede jaar van de studie jaarlijkse huisbezoeken aan deze gezinnen. De gezinnen ontvingen € 27 per afname. Daarnaast ontvingen jongeren € 10 voor de ingevulde vragenlijsten tijdens de schoolafname.

Voor de analyses is gebruik gemaakt van gezinnen waarvan adolescent, vader en moeder beide metingen hebben deelgenomen ($n = 289$, waarvan 139 jongens). Bij de eerste meting (T1) hadden deze jongeren een modale leeftijd van 14 jaar (3% was 13; 72% was 14; 25% was 15; en 1% was 16 jaar). Deelnemers zaten op twaalf verschillende middelbare scholen en hadden verschillen-

de opleidingsniveaus (54% VWO, 32% HAVO, en 14% VMBO). De adolescenten uit deze steekproef ($n = 289$) verschilden niet van Nederlandse adolescenten in twee-ouder gezinnen ($n = 347$) die meededen aan schoolafnamen maar niet aan gezinsbezoeken qua leeftijd ($t(678) = -1.36, p = .18$) of seksesamenstelling ($\chi^2(1, N = 688) = 0.00, p = .97$). Adolescenten in de huidige steekproef waren wel iets hoger opgeleid dan de overige adolescenten ($\chi^2(8, N = 688) = 22.78, p < .01$).

Vragenlijsten

Ouder-kind communicatie. Verschillende aspecten van ouder-kind communicatie werden gemeten met behulp van Nederlandse vertalingen van schalen van Kerr en Stattin (2000; Stattin & Kerr, 2000). Met 6 items werd gemeten hoeveel *vragen door ouders* worden gesteld aan adolescenten of (ouders van) vrienden van adolescenten over de tijd die jongeren zonder toezicht doorbrengen. Een voorbeeld van een item is: 'Hoe vaak zijn je ouders gedurende de laatste maand een gesprek met je begonnen over je vrije tijd?' Een schaal met 6 items voor *controle door ouders* meette in hoeverre ouders de activiteiten en vriendschappen van adolescenten proberen te controleren en informatie opeisen hierover, bijvoorbeeld 'Heb je toestemming van je ouders nodig om laat thuis te komen op een doordeweekse avond?' Met 6 items werd gemeten hoeveel jongeren spontaan en vrijwillig *vertellen aan ouders* over vrienden, activiteiten en verblijfplaatsen, bijvoorbeeld 'Vertel je je ouders spontaan over je vrienden (met welke vrienden je omgaat en hoe ze aankijken tegen en denken over dingen)?' Daarnaast werd met 9 items gevraagd naar *kennis van ouders* over vrienden, activiteiten en verblijfplaatsen. Een item is 'Weten je ouders wat jij doet in je vrije tijd?' Vaders en moeders rapporteerden afzonderlijk over hun kind en adolescenten rapporteerden over beide ouders gezamenlijk, met behulp van 5-punt Likert schalen van 1 (*nooit*) tot 5 (*vaak*). Betrouwbaarheid over metingen en respondenten was tussen $\alpha = .53 - .69$ voor vragen door ouders, $\alpha = .77 - .85$ voor controle door ouders, $\alpha = .74 - .80$ voor vertellen door adolescent en $\alpha = .71 - .81$ voor kennis van ouders.

Jongeren rapporteerden daarnaast over de voorafgaande dag hoeveel *vrije tijd met ouders en met vrienden* was doorgebracht in uren. Rapportages van vrije tijd met vaders en moeders werden hiertoe opgeteld.

Delinquentie van adolescenten werd gemeten met 16 items (aanpassing van Baerveldt et al., 2003). Jongeren gaven aan op een 4-puntsschaal (1 = *nooit*, 2 = *1 keer*, 3 = *2 of 3 keer*, en 4 = *4 keer of meer*) hoe vaak ze het afgelopen jaar kleine vergrijpen, zoals winkeldiefstal en vandalisme, hadden begaan. Betrouwbaarheid was $\alpha = .86$ (T1) en $\alpha = .79$ (T2).

Analyseplan

Data werden geanalyseerd met behulp van cross-sectionele en longitudinale structurele vergelijkingsmodellen in *Mplus* 4.0. Rapportages van moeders, vaders en adolescenten werden apart geanalyseerd. Parameter schattingen wer-

den gecorrigeerd voor niet-normale verdeling van data door gebruik van een Robuste Maximum Likelihood schatting (Satorra & Bentler, 1994). Criteria voor goede model fit waren een niet significante χ^2 , comparative fit index (CFI) en Tucker en Lewis's index (TLI) hoger dan .95, en root mean square error of approximation (RMSEA) lager dan .05 (zie bijvoorbeeld Hox & Bechger, 1998). We hanteerden een alfa van .05.

In de eerste set structurele vergelijkingingsmodellen hebben we onderzocht hoe kennis van ouders en delinquentie (twee afhankelijke variabelen in afzonderlijke modellen) samenhangen met controle en vragen stellen door ouders en vertellen door kinderen op T1 (drie onderling gecorreleerde onafhankelijke variabelen). Ten tweede werden de longitudinale verbanden tussen de ouder-kind variabelen en delinquentie onderzocht met behulp van *cross-lagged* panelmodellen (zie voor een uitleg van deze analyses bijvoorbeeld Kline, 2005). Naast stabiliteitspaden werden T1 associaties, gecorreleerde verandering en effecten van variabelen op elkaar over tijd (de cross-paden) toegevoegd. We voegden vervolgens vrije tijd met ouders en vrienden als mogelijke verklarende variabelen toe aan dit longitudinale model. Tot slot werden in zowel de cross-sectionele als de longitudinale analyses sekseverschillen van adolescenten met multigroep analyses getoetst (Satorra & Bentler, 2001). Hierbij werden modellen zonder restricties vergeleken met modellen waarin directe paden waren gelijkgesteld voor jongens en meisjes. Als het eerste model een significant betere fit had dan het model met restricties (oftewel een significant lagere Chi-kwadraat) gaf dit ondersteuning voor sekseverschillen bij adolescenten (Kline, 2005).

Tabel 1. Gemiddelden en Standaard Deviaties per Respondent op Twee Metingen

Variabele	Meting	Adolescent		Moeder		Vader	
		M	SD	M	SD	M	SD
Kennis van ouders	T1	3.95	0.41	4.22	0.34	4.03	0.37
	T2	3.89	0.44	4.10	0.35	3.94	0.42
Vragen door ouders	T1	3.10	0.54	3.53	0.44	3.19	0.47
	T2	3.17	0.56	3.45	0.46	3.16	0.49
Controle door ouders	T1	3.37	0.77	3.96	0.87	3.79	0.75
	T2	3.19	0.84	3.70	0.86	3.40	0.85
Vertellen door adolescent	T1	3.76	0.55	4.05	0.51	3.84	0.52
	T2	3.71	0.58	3.92	0.58	3.74	0.58
Delinquentie adolescent	T1	1.11	0.24	-	-	-	-
	T2	1.13	0.26	-	-	-	-
Vrije tijd met ouders	T1	3.68	3.87	-	-	-	-
	T2	3.46	3.92	-	-	-	-
Vrije tijd met vrienden	T1	1.88	2.64	-	-	-	-
	T2	2.08	2.64	-	-	-	-

Resultaten

Wat Voorspelt Kennis van Ouders en Delinquentie?

Als eerste onderzochten we T1 verbanden tussen kennis van ouders en delinquentie van adolescenten enerzijds en vragen door ouders, controle door ouders en vertellen door jongeren anderzijds (zie Tabel 1 voor de beschrijvende statistiek). Voor alle beoordelaars was er een sterk positief verband tussen kennis van ouders en vertellen door jongeren (β 's tussen .42 en .65) en een klein positief verband tussen kennis en vragen door ouders (β 's tussen .11 en .26) (zie Tabel 2). Er was geen significant verband tussen controle door ouders en kennis van ouders. Multigroep analyses toonden geen verschillen tussen jongens en meisjes in deze associaties (adolescent: $\Delta\chi^2 = 4.99$, $df = 3$, $p = .17$; moeder: $\Delta\chi^2 = 1.10$, $df = 3$, $p = .78$; vader: $\Delta\chi^2 = .45$, $df = 3$, $p = .93$). Wanneer het niet significante pad van controle naar kennis werd verwijderd, verslechterde dit de fit van modellen niet (adolescent: $\Delta\chi^2 = 1.31$, $df = 1$, $p = .25$; moeder: $\Delta\chi^2 = 0.51$, $df = 1$, $p = .47$; vader: $\Delta\chi^2 = 0.49$, $df = 1$, $p = .48$) (fit: CFI's and TLI's $>.99$ en RMSEA's $<.04$). Samenvattend werd gevonden dat kennis van ouders samenhangt met wat jongens en meisjes spontaan vertellen, niet zozeer met hoeveel ouders vragen, en helemaal niet met hoeveel controle ouders uitoefenen.

Tabel 2. *Associaties van Verschillende Aspecten van Ouder-kind Communicatie met Kennis van Ouders en met Delinquentie van Adolescenten per Respondent*

Model en variabele	Moeder			Vader			Adolescent		
	B	SE	β	B	SE	β	B	SE	β
Kennis ouders									
Vertellen adolescent	.34	.04	.52***	.29	.04	.42***	.47	.04	.65***
Vragen ouders	.13	.04	.18***	.21	.04	.26***	.08	.04	.11*
Controle ouders	.01	.02	.03	.02	.03	.04	.03	.02	.05
Delinquentie adolescent									
Vertellen adolescent	-.07	.03	-.15*	-.05	.03	-.12*	-.15	.04	-.34***
Vragen ouders	-.00	.03	-.00	-.01	.03	-.03	.03	.02	.07
Controle ouders	.01	.01	.05	.01	.02	.03	-.01	.01	-.03

* $p < .05$. ** $p < .01$. *** $p < .001$.

Met betrekking tot delinquentie vonden we consistent over beoordelaars een negatief verband tussen T1 delinquentie en vertellen door jongeren (β 's tussen -.12 en -.34), maar geen significante verbanden tussen T1 delinquentie en controle door ouders of vragen van ouders (Tabel 2). Wederom werden geen significante sekseverschillen bij adolescenten gevonden in de directe effecten (adolescent: $\Delta\chi^2$

= 2.82, $df = 3$, $p = .42$; moeder: $\Delta\chi^2 = 5.71$, $df = 3$, $p = .13$; vader: $\Delta\chi^2 = 2.10$, $df = 3$, $p = .55$). De paden van vragen en controle naar delinquentie konden worden verwijderd zonder dat de fit van het model verslechterde (adolescent: $\Delta\chi^2 = 2.03$, $df = 2$, $p = .36$; moeder: $\Delta\chi^2 = 0.93$, $df = 2$, $p = .63$; vader: $\Delta\chi^2 = 0.43$, $df = 2$, $p = .81$) en leidde tot goede fitstatistieken (CFI's and TLI's $>.99$ en RMSEA's $<.01$). Dit betekent dat delinquentie negatief samenhangt met wat jongens en meisjes hun ouders vertellen, maar niet met controle of vragen door ouders.

Longitudinale Verbanden Tussen Ouder-kind Communicatie en Delinquentie

In de longitudinale modellen werd controle niet langer meegenomen omdat het niet gerelateerd was aan kennis van ouders of delinquentie in eerdere cross-sectionele analyses. In een apart model per beoordelaar werden T1 correlaties, stabiliteitspaden, T2 correlaties (gecorrleerde verandering) en cross-paden gemodelleerd. Gecorrleerde verandering tussen vragen en delinquentie werd niet geschat om te voorkomen dat het model volledig verzadigd was. Tabel 3 en Figuur 1 geven een overzicht van de resultaten.

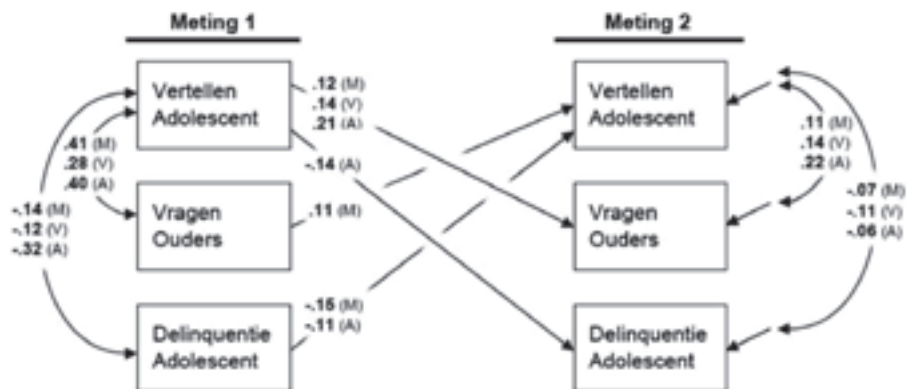
Tabel 3. Longitudinale Associaties tussen Aspecten van Ouder-kind Communicatie en Delinquentie per Respondent.

Parameter	Moeder			Vader			Adolescent		
	B	SE	β	B	SE	β	B	SE	β
Stabiliteitspaden									
Vertellen door adolescent	.68	.06	.60***	.62	.07	.57***	.67	.05	.64***
Vragen door ouders	.58	.06	.55***	.59	.05	.56***	.52	.06	.50***
Delinquentie van adolescent	.80	.08	.72***	.80	.08	.72***	.76	.08	.69***
T1 correlaties									
Vertellen T1 - vragen T1	.09	.01	.41***	.07	.02	.28***	.12	.02	.40***
Vertellen T1 - delinquentie T1	-.02	.01	-.14**	-.02	.01	-.12*	-.04	.01	-.32***
Vragen T1 - delinquentie T1	-.01	.01	-.05	-.01	.01	-.06	-.01	.01	-.07
T2 correlaties (gecorrleerde verandering)									
Vertellen T2 - vragen T2	.03	.01	.11**	.04	.01	.14**	.07	.01	.22***
Vertellen T2 - delinquentie T2	-.01	.01	-.07*	-.02	.01	-.11*	-.01	.00	-.06

Tabel 3. Longitudinale Associaties tussen Aspecten van Ouder-kind Communicatie en Delinquentie per Respondent (vervolg)

Parameter	Moeder			Vader			Adolescent		
	B	SE	β	B	SE	β	B	SE	β
<i>Cross-lagged paden</i>									
Vertellen T1 → vragen T2	.11	.05	.12*	.13	.05	.14**	.22	.06	.21***
Vertellen T1 → delinquentie T2	-.02	.02	-.04	-.03	.03	-.06	-.06	.03	-.14*
Vragen T1 → vertellen T2	.15	.07	.11*	.08	.06	.06	-.00	.05	-.00
Vragen T1 → delinquentie T2	-.02	.02	-.03	-.02	.03	-.03	.02	.02	.05
Delinquentie T1 → vertellen T2	-.37	.14	-.15**	-.07	.14	-.03	-.28	.10	-.11**
Delinquentie T1 → vragen T2	.06	.09	.03	.01	.08	.01	-.15	.13	-.06*
<i>Model fit</i>									
χ^2 ; df	.98	1		.99	1		<.01	1	
TLI; CFI; RMSEA	1.00	1.00	<.01	1.00	1.00	<.01	1.04	1.00	<.01

* $p < .05$. ** $p < .01$. *** $p < .001$.

Figuur 1.

Significante gestandaardiseerde T1 associaties, cross-lagged paden, en gecorreleerde verandering in longitudinale modellen voor verschillende beoordelaars (beoordelaar aangegeven tussen haakjes: M = moeder, V = vader, A = adolescent).

Er werden longitudinale verbanden gevonden tussen weinig vertellen en delinquentie, maar geen verbanden tussen vragen stellen door ouders en delinquentie. In elk model vonden we dat weinig vertellen samenhang met meer delinquentie in de T1 associaties (β 's tussen -.12 en -.32) en in de gecorreleerde verandering (β 's tussen -.06 en -.11), wat wil zeggen dat een relatieve afname in

vertellen samenhangt met een relatieve toename in delinquentie. Bovendien lieten de cross-paden in het kindgerapporteerde model zien dat adolescenten die relatief veel vertelden op T1 minder delinquent waren op T2 ($\beta = -.14$) en in het kind- en moedergerapporteerde model was T1 delinquentie een voorspeller van minder vertellen op T2 ($\beta = -.11$ en $-.15$).

Er was daarnaast een consistente positieve associatie tussen hoeveel vragen ouders stellen en hoeveel een kind vertelt. Dit werd in elk model gevonden op T1 (β 's tussen $.28$ en $.40$) en als gecorreleerde verandering (β 's tussen $.11$ en $.22$), wat wil zeggen dat een relatieve vermindering in vertellen samengaat met een relatieve vermindering in vragen stellen. Hoeveel een kind vertelde op T1 voorspelde ook consistent hoeveel ouders vroegen op T2 (β 's tussen $.12$ en $.21$). In het model met moederrapportages werd bovendien gevonden dat vragen stellen op T1 voorspelde hoeveel een kind vertelde op T2 ($\beta = .11$) en in dit model werd dus een wederzijds effect gevonden tussen vragen stellen en vertellen.

We vonden vrijwel geen sekseverschillen in de crosspaden (moeder: $\Delta\chi^2 = 12.67$, $df = 6$, $p < .05$; vader: $\Delta\chi^2 = 3.46$, $df = 6$, $p = .75$, adolescent: $\Delta\chi^2 = 13.17$, $df = 6$, $p = .06$). In het moedergerapporteerde model was alleen het pad van T1 delinquentie naar T2 vragen stellen verschillend, echter het pad was voor beide seksen niet significant (jongens: $\beta = -.11$, $p > .05$; meisjes; $\beta = .04$, $p > .05$).

Vrije Tijd met Ouders en Vrienden

Om het verband tussen veel vertellen aan ouders en weinig delinquentie te duiden is gekeken naar een mogelijke verklaring: vrijetijdsbesteding met ouders en vrienden. Hiertoe voegden we T1 en T2 tijd met ouders en tijd met vrienden toe aan het model, door ze op T1 en T2 te correleren met de overige variabelen (vertellen, vragen en delinquentie). Ook werden voor de model fit de stabiliteitspaden van tijd met ouders en vrienden toegevoegd. Na deze correctie voor de effecten van tijdsbesteding met vrienden en ouders op vertellen, vragen en delinquentie bleven alle eerder beschreven associaties significant en even sterk. Gestandaardiseerde regressiegewichten veranderden minder dan $.02$ in grootte, wat aantoont dat vrijetijdsbesteding de gevonden associatie tussen vertellen en delinquentie niet kan verklaren.

Discussie

Deze longitudinale studie repliceerde in een Nederlandse steekproef de invloedrijke bevindingen dat niet monitoring door ouders, maar hoeveel een kind vertelt, negatief gerelateerd is aan delinquentie van adolescenten (Stattin & Kerr, 2000). Deze studie toont bovendien als eerste aan dat er een longitudinaal verband is tussen weinig vertellen aan ouders en delinquent gedrag, maar niet tussen weinig vragen stellen door ouders en delinquentie. Jongeren die aangaven veel aan hun ouders te vertellen waren een jaar later minder betrokken bij delinquentie en jongeren die op de eerste meting meer betrokken waren bij

delinquentie gaven aan een jaar later meer voor hun ouders achter te houden. Dit werd gevonden voor jongens en meisjes. Tijd die adolescenten doorbrachten met hun ouders en vrienden kon geen verklaring bieden voor de negatieve relatie tussen vertellen en delinquentie. De betekenis en implicaties van deze bevindingen worden hieronder bediscussieerd.

Adolescenten hebben steeds meer behoefte aan autonomie (Beyers & Goossens, 1999) en een meer gelijke relatie met hun ouders (Laursen & Bukowski, 1997). Daardoor worden ouders steeds meer afhankelijk van de informatievoorziening vanuit hun kinderen en kunnen zij minder terugvallen op actieve monitoring strategieën zoals informatie opeisen of vragen stellen. In lijn met onze verwachtingen en eerdere bevindingen van Stattin en Kerr (2000) vonden we dat ouders vooral op de hoogte zijn van de vrijetijdsbesteding van adolescenten doordat kinderen hun ouders dingen vrijwillig vertellen.

Bovendien was dit het enige aspect van ouder-kind communicatie dat negatief gerelateerd was aan delinquentie over tijd. Door te reguleren welke informatie ouders krijgen, kunnen adolescenten bepalen in welke mate hun ouders invloed kunnen uitoefenen op hun leven en kunnen ze dus autonomie opeisen (Finkenauer, Engels, & Meeus, 2002). Door informatie achter te houden, kunnen adolescenten controle ondermijnen en de relatie in een meer gelijkwaardig patroon duwen. Hiermee verliezen ouders mogelijkheden om met hun kinderen te praten en hun gedrag te controleren en bij te sturen (Buhmester & Prager, 1995), terwijl advies en begeleiding van ouders een kind zouden kunnen weerhouden van normoverschrijdend gedrag. Bovendien lieten onze bevindingen zien dat kinderen die meer betrokken zijn bij delinquentie meer informatie achterhouden voor hun ouders (zie ook Marshall et al., 2005). Deze jongeren zouden bijvoorbeeld weinig vertellen om straf en andere negatieve reacties, zoals een beschadigd vertrouwen en kritiek, te vermijden (Kerr et al., 1999). Samenvattend lijkt het dus dat probleemgedrag van adolescenten en achterhouden van informatie voor ouders elkaar beïnvloeden, in stand houden en versterken.

Op het moment is een verklaring voor dit fenomeen echter nog afwezig. Stattin en Kerr stelden dat gezamenlijke tijd de associatie tussen vertellen en delinquentie zou kunnen verklaren, omdat kinderen die graag tijd doorbrengen met hun ouders, minder tijd zullen doorbrengen met leeftijdsgenoten en hierdoor minder risico lopen verzeild te raken in criminaliteit (Kerr & Stattin, 2000, 2003; Kerr et al., 2003; Stattin & Kerr, 2000). Dit werd echter niet onderbouwd door onze resultaten, we vonden dat vertellen ook na een correctie voor gezamenlijke vrije tijd negatief samenhangt met delinquentie. Een mogelijke alternatieve verklaring die we voorstellen is dat kinderen die uit eerdere ervaring weten dat ze dan van ouders steun, een luisterend oor, of volwassen advies krijgen hun ouders meer vertellen en betrekken bij beslissingen. Deze ouderlijke bemoeienis in het leven van adolescenten, zou jongeren vervolgens op het rechte pad kunnen houden. Door met ouders te praten beschermen jon-

geren dus zichzelf tegen verkeerde invloeden van vrienden. Ouders, op hun beurt, lijken er dus goed aan te doen beschikbaar te zijn voor, te luisteren naar en met een open houding te reageren op wat jongeren hen vertellen. Door een patroon van open communicatie binnen de familie te creëren, en dit begint in de kindertijd, kunnen adolescenten worden geënthousiasmeerd om informatie te delen. Dit lijkt effectiever dan energie steken in proberen te achterhalen wat hun kind in de vrije tijd allemaal uitspookt door middel van het opeisen van of vragen naar informatie.

Beperkingen van het Onderzoek

Ondanks de grote steekproef, de herhaalde metingen en het gebruiken van meerdere respondenten heeft deze studie enkele limitaties. Allereerst waren de longitudinale relaties redelijk klein, wat het gevolg kan zijn van het gebruik van *cross-lagged* modellen (zie voor een discussie Raaijmakers, Engels, & Van Hoof, 2005). Ten tweede was het niveau van delinquentie in de steekproef redelijk laag. Daarom moeten deze bevindingen worden gerepliceerd bij jongeren met ernstiger delinquent gedrag. In dergelijke steekproeven zou bijvoorbeeld de rol van delinquent gedrag van ouders ook kunnen meespelen. Ten derde is het belangrijk te benadrukken dat longitudinale bevindingen niet als causale relaties kunnen worden geïnterpreteerd, want om causale relaties vast te stellen is het noodzakelijk alle mogelijke achterliggende factoren uit te sluiten. Factoren die bijvoorbeeld buiten beschouwing zijn gelaten in de huidige studie zijn vriendschappen van jongeren en persoonlijkheid van zowel ouders als jongeren. Tot slot waren er duidelijke verschillen tussen rapportages van vaders en moeders. In toekomstig onderzoek is het dus van belang om zowel moeders als vaders mee te nemen in het onderzoek, maar ook om adolescenten over vaders en moeders afzonderlijk te laten rapporteren.

Concluderend toont deze longitudinale studie dat controle uitoefenen of vragen stellen door ouders niet gerelateerd is aan delinquentie bij Nederlandse jongeren. Jongens en meisjes die aangeven veel aan hun ouders te vertellen zijn echter wel minder betrokken bij criminele activiteiten. Dit laatste verband kan niet worden verklaard door de vrijetijdsbesteding van jongeren bij ouders en vrienden respectievelijk. In tegenspraak met wat werd gevonden in veel onderzoek naar monitoring door ouders, lijkt vragen stellen of informatie opeisen ineffectief in de preventie van delinquentie bij adolescenten. In plaats daarvan, raken de kinderen die hun ouders spontaan vertellen over hun vrijetijdsbesteding minder betrokken bij delinquente activiteiten dan hun zwijgende leeftijdsgenoten.

Deze studie werd mede mogelijk gemaakt door subsidiering van de Nederlandse Organisatie van Wetenschappelijk Onderzoek (projectnummer 400-04-183).

Literatuur

- Baerveldt, C., Van Rossem, R., & Vermande, M. (2003). Pupils' delinquency and their social networks: A test of some network assumptions of the ability and inability models of delinquency. *Netherlands' Journal of Social Sciences*, *39*, 107-125.
- Beyers, W., & Goossens, L. (1999). Emotional autonomy, psychosocial adjustment and parenting: Interactions, moderating and mediating effects. *Journal of Adolescence*, *22*, 753-769.
- Buhrmester, D., & Prager, K. (1995). Patterns and functions of self-disclosure during childhood and adolescence. In K. J. Rotenberg (Ed.), *Disclosure processes in children and adolescents* (pp. 10-56). New York: Cambridge University Press.
- Dishion, T. J., & McMahon, R. J. (1998). Parental monitoring and the prevention of child and adolescent problem behavior: A conceptual and empirical formulation. *Clinical Child and Family Psychology Review*, *1*, 61-75.
- Finkenauer, C., Engels, R. C. M. E., Branje, S. J. T., & Meeus, W. (2004). Disclosure and relationship satisfaction in families. *Journal of Marriage and Family*, *66*, 195-209.
- Finkenauer, C., Engels, R. C. M. E., & Meeus, W. (2002). Keeping secrets from parents: Advantages and disadvantages of secrecy in adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, *31*, 123-136.
- Fletcher, A. C., Steinberg, L., & Williams-Wheeler, M. (2004). Parental influences on adolescent problem behavior: Revisiting Stattin and Kerr. *Child Development*, *75*, 781-796.
- Hox, J. J., & Bechger, T. M. (1998). An introduction to structural equation modeling. *Family Science Review*, *11*, 354-373.
- Kerr, M., & Stattin, H. (2000). What parents know, how they know it, and several forms of adolescent adjustment: Further support for a reinterpretation of monitoring. *Developmental Psychology*, *36*, 366-380.
- Kerr, M., & Stattin, H. (2003). Parenting of adolescents: Action or reaction? In A. Booth & A. C. Crouter (Eds.), *Children's influence on family dynamics: The neglected side of family relationships* (pp. 121-151). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Kerr, M., Stattin, H., Biesecker, G., & Ferrer-Wreder, L. (2003). Relationships with parents and peers in adolescence. In R. M. Lerner, M. A. Easterbrooks & J. Mistry (Eds.), *Handbook of psychology: Developmental psychology* (Vol. 6, pp. 395-419). New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Kerr, M., Stattin, H., & Trost, K. (1999). To know you is to trust you: Parents' trust is rooted in child disclosure of information. *Journal of Adolescence*, *22*, 737-752.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling* (2nd ed.). New York: The Guilford Press.
- Larson, R. W., Richards, M. H., Moneta, G., Holmbeck, G., & Duckett, E. (1996). Changes in adolescents' daily interactions with their families from ages 10 to 18: Disengagement and transformation. *Developmental Psychology*, *32*, 744-754.
- Laursen, B., & Bukowski, W. M. (1997). A developmental guide to the organisation of close relationships. *International Journal of Behavioral Development*, *21*, 747-770.
- Mahoney, J. L., & Stattin, H. (2000). Leisure activities and adolescent antisocial behavior: The role of structure and social context. *Journal of Adolescence*, *23*, 113-127.
- Marshall, S. K., Tilton-Weaver, L. C., & Bosdet, L. (2005). Information management: Considering adolescents' regulation of parental knowledge. *Journal of Adolescence*, *28*, 633-647.
- Noller, P. (1978). Sex differences in the socialization of affectionate expression. *Developmental Psychology*, *14*, 317-319.
- Patterson, G. R., & Stouthamer-Loeber, M. (1984). The correlation of family management practices and delinquency. *Child Development*, *55*, 1299-1307.

- Raaijmakers, Q. A. W., Engels, R. C. M. E., & Van Hoof, A. (2005). Delinquency and moral reasoning in adolescence and young adulthood. *International Journal of Behavioral Development, 29*, 247-258.
- Satorra, A., & Bentler, P. M. (1994). Corrections to test statistics and standard errors in covariance structure analysis. In A. von Eye & C. C. Clogg (Eds.), *Latent variables analysis: Applications for developmental research* (pp. 399-419). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Satorra, A., & Bentler, P. M. (2001). A scaled difference chi-square test statistic for moment structure analysis. *Psychometrika, 66*, 507-514.
- Smetana, J. G., Metzger, A., Gettman, D. C., & Campione-Barr, N. (2006). Disclosure and secrecy in adolescent-parent relationships. *Child Development, 77*, 201-217.
- Soenens, B., Vansteenkiste, M., Luyckx, K., & Goossens, L. (2006). Parenting and adolescent problem behavior: An integrated model with adolescent self-disclosure and perceived parental knowledge as intervening variables. *Developmental Psychology, 42*, 305-318.
- Stattin, H., & Kerr, M. (2000). Parental monitoring: A reinterpretation. *Child Development, 71*, 1072-1085.
- Steinberg, L., Mounts, N.-S., Lamborn, S.-D., & Dornbusch, S.-M. (1991). Authoritative parenting and adolescent adjustment across varied ecological niches. *Journal-of-Research-on-Adolescence, 1*, 19-36.
- Waizenhofer, R. N., Buchanan, C. M., & Jackson-Newsom, J. (2004). Mothers' and fathers' knowledge of adolescents' daily activities: Its sources and its links with adolescent adjustment. *Journal of Family Psychology, 18*, 348-360.
- Youniss, J., & Smollar, J. (1985). *Adolescent relations with mothers, fathers, and friends*. Chicago, IL: University of Chicago Press.